
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่นเขต 5*

A MODEL FOR DEVELOPING TEACHER COMPETENCY IN INTEGRATED LEARNING MANAGEMENT OF SMALL SCHOOLS UNDER THE KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

กิตติยา โสรกศรี¹ และ ปิยะธิดา ปัญญา²

Kitiya Sroksri¹ and Piyatida Panya²

¹⁻²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

¹⁻²Master of Education program at Sripatum University, Khon Kaen Campus, Thailand

E-mail: kkitiya.s@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี (Mixed methodology) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 2) เพื่อสร้างตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จำนวน 254 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเปรียบเทียบประชากรกับ

* Received 30 August 2025; Revised 1 August 2025; Accepted 2 August 2025

ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 2 การสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบฯโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ด้วยการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของนักเรียน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 โดยรวมรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2) ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This mixed-method study aimed to: (1) examine the components, current and desired states, needs, and development guidelines for teachers' competencies in integrated learning management in small schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 5; and (2) develop, validate, and evaluate a competency development model for such teachers in terms of appropriateness, feasibility, and usefulness. The research comprised two phases. Phase 1 investigated the current and desired states, needs, and development guidelines. The sample consisted of 254 teachers from small schools, selected using Krejcie and Morgan's sampling table. Phase 2 involved the development and validation of the model through expert review by seven specialists via focus group discussions, followed by an evaluation of the model's appropriateness, feasibility, and usefulness by five school administrators and teachers responsible for integrated learning management. Instruments included the draft model, focus group record forms, and evaluation questionnaires. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_modified).

Results revealed that: (1) the current competency level was moderate overall, while the desired level was highest, with "learning design" identified as the most needed area; and (2) the developed model comprised five elements: principles, objectives, implementation procedures, evaluation guidelines, and success conditions. The model was rated at the highest level for appropriateness, feasibility, and usefulness.

Keywords: Teacher competency development model, Integrated learning management, Small schools

บทนำ

ในประเทศไทยการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ภารกิจหลักคือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมี คุณภาพเพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษาและใน มาตรา 24(4) ได้กำหนดไว้ว่า “ การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัด มากกว่า 29,000 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่าร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งหมด (โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 14,995 โรงเรียน) และในกลุ่มของโรงเรียนขนาดเล็กนี้ จะเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 60 คน อยู่จำนวน 6,982 โรงเรียน

จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ซึ่งปัญหาด้านการเรียน การสอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน สภาพที่ครูไม่ครบชั้น และมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจนทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน ปัญหาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของโรงเรียน

ขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบ ชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกอย่างหนึ่งไปสอนอีกวิชาหนึ่ง จึงส่งผลทำให้ ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทมักประสบปัญหาหลายประการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนสอบ O-NET ของนักเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

จากสถานการณ์ดังกล่าว โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ก็ประสบปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะปัญหาคะแนนผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในบางรายวิชาที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง (ข้อมูลด้านวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2568) ซึ่งเป็นสัญญาณที่สะท้อนถึงการจัดการเรียนรู้ที่อาจยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบัน การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น เห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาใน โรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพด้านกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ก็คือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสมรรถนะของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. เพื่อสร้างตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จำนวน 254 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเปรียบเทียบกับประชากรกับตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จาก 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 6 คน คุณสมบัติของโรงเรียนที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษาโดยพิจารณาจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2564-2566 จำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน ครู โรงเรียนละ 1 คนรวมทั้งสิ้น 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของนักเรียน จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความ

เหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและปฏิบัติ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และผลศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

องค์ประกอบ ของสมรรถนะครูด้าน การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	D	I	PNI	ลำดับ
1) ด้านการออกแบบ การเรียนรู้	3.43	0.45	ปาน กลาง	4.50	0.22	มากที่สุด	3.43	4.50	0.24	1
2) ด้านการเลือกใช้ พัฒนาและผลิตสื่อ การสอน	3.50	0.49	ปาน กลาง	4.46	0.23	มากที่สุด	3.50	4.46	0.21	4

องค์ประกอบ ของสมรรถนะครูด้าน การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	D	I	PNI	ลำดับ
3) การจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติ	3.46	0.52	ปาน กลาง	4.47	0.24	มากที่สุด	3.46	4.47	0.22	3
4) ด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง	3.45	0.45	ปาน กลาง	4.51	0.18	มากที่สุด	3.45	4.51	0.23	2
รวม	3.46	0.47	ปาน กลาง	4.48	0.21	มากที่สุด				

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.24$) ลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{modified} = 0.23$) ลำดับที่ 3 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.22$) ลำดับที่ 4 ด้านการเลือกใช้ พัฒนาและผลิตสื่อการสอน ($PNI_{modified} = 0.21$)

2) การสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด และปฏิบัติ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 4) แนวทางการประเมิน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานเกี่ยวกับภาพรวมความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก (n=15)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
1) ความเหมาะสมของรูปแบบ	4.90	0.31	มากที่สุด
2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบ	4.91	0.29	มากที่สุด
3) ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ	4.89	0.32	มากที่สุด
รวม	4.90	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.31) ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.29) และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.32)

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การขาดโอกาสในการเข้าถึงการอบรมพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ทำให้ครูมีโอกาสดำเนินการอบรมหรือพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไม่เพียงพอ หรือการอบรมที่ผ่านมาอาจไม่ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะของโรงเรียนขนาดเล็ก การขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์สนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมักต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กอาจประสบปัญหาการขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ ทำให้

เป็นอุปสรรคต่อการนำแนวคิดแบบบูรณาการไปปฏิบัติจริง การรับรู้และความตระหนัก ครูบางท่านอาจยังขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หรือยังไม่มั่นใจในการนำไปปฏิบัติจริง ภาระงานที่มากเกินไป ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมักมีภาระงานที่หลากหลายและจำนวนนักเรียนต่อครูสูง ทำให้มีเวลาในการเตรียมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งต้องใช้เวลาและความละเอียดในการออกแบบและจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก การสนับสนุนจากผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัด การสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งในดำนนโยบาย การนิเทศ หรือการจัดสรรทรัพยากร อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาสมรรถนะครูยังไม่เป็นไปตามที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกริช ภูคงกิ่ง (2560) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า สภาพที่ปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวอย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (4) ที่กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนต้องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา การจัดการศึกษาแบบบูรณาการเป็นนโยบายสำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างรอบด้านและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ความต้องการของผู้เรียนและสังคม ผู้ปกครองและสังคมตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่หลากหลายและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ บทบาทของครู ครูผู้สอนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ และเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาสมรรถนะครูด้าน

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ (PNImodified = 0.24) ลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (PNImodified = 0.23) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ (PNImodified = 0.22) ลำดับที่ 4 ด้านการเลือกใช้ พัฒนาและผลิตสื่อการสอน (PNImodified = 0.21) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความจำเป็นในการออกแบบการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังนั้น การดำเนินงานในด้านนี้จึงต้องสอดคล้องไปกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ และการเลือกใช้ พัฒนาและผลิตสื่อการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและปฏิบัติ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ โดยรวมมีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ได้เน้นการจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคำนึงถึงนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (4) ที่กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนต้องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุก

วิชา ซึ่งการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเป็นนโยบายสำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างรอบด้านและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ เกษตัน (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักการพัฒนา 70:20:10 เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก และเป็นการสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยองค์ประกอบของการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ประกอบด้วย 4 ด้าน สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ลำดับที่ 4 ด้านการเลือกใช้ พัฒนาและผลิตสื่อการสอน และรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ จากการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาที่พบว่าด้านการออกแบบการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูด้านการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยอาจจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำคู่มือ หรือการจัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาทักษะดังกล่าว

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรนำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากร โดยจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านที่พบว่ามีความต้องการจำเป็นสูง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการพัฒนา และควรมีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ครูสามารถเลือกใช้พัฒนา และผลิตสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาที่พบว่าด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่า มีความต้องการจำเป็นอยู่ ลำดับที่ 1 ดังนั้นควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยอาจเป็นการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนา หรือศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านดังกล่าว ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น กลยุทธ์การขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กษัณฑ์ สงวนเครือ. (2562). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวทางสะเต็มศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กรรทอง จิระเชษฐกุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: ที.เอส.บี.โปรดักส์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กิติมา ปรีดีติลล. (2550). *ขีดความสามารถ: Competency Based Approach*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2558). *การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).
- คมกริช ภูงกิง. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]*.
- ครรชิต มัลลียงวงศ์. (2560). *เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา*. สืบค้นจาก http://www.drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html
- จรรยา ดาสา. (2552). เทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก. *นิตยสาร สสวท.*, 36(163), 72-76.
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2544). *การฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิรภา อรรถพร. (2556). *การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต*. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

- จิราภรณ์ ยกอินทร์. (2560). *การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป พรกุล. (2551). *การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *เทคโนโลยีทางการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอเอส.
- ชาลี มณีศรี. (2538). *การนิเทศการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). *การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณอมจิตต์ ขุฑตะกะพันธุ์. (2546). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ทิพวรรณ ประเสริฐอำไพสกุล. (2544). *การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นและการยอมรับในผลการประเมินของครูคณิตศาสตร์ระหว่างการประเมินความต้องการจำเป็นแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อํารงค์ศักดิ์ คงสวัสดิ์. (2553). *Competency ภาคปฏิบัติ...เขากันอย่างไร?* กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธีรฤดี เอกะกุล. (2552). *การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)*. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุริยวิทยาสาน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

สุนีย์ คล้ายนิล และคณะ. (2550). *การวัดผลและประเมินผลเพื่อคุณภาพการเรียนรู้และตัวอย่างข้อสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA)*. กรุงเทพฯ: เซเวน พรินติ้ง กรุ๊ป.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *Active Learning*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.